

IZA FEDERACIJE BIH STOJE SAD, HRVATSKA I KONTAKTNA SKUPINA

SLOBODNA DALMACIJA

HRVATSKE NEZAVISNE NOVINE

PRIOPĆENJE PREDSJEDNIŠTVA HRVATSKOGA HELSINSKOG ODBORA:

NE PRISTAJEMO NA MANIPULACIJU

HHO je odbio poziv za sudjelovanje na radnom skupu »Jačanje demokracije u zemljama bivše Jugoslavije«, koji organizira Erasmus Gilda i Centar za strateske i međunarodne studije iz Washingtona — Vesna Pusić: Promašene optužbe Budaka i Čička

Stranica 8.

Preminuo D. Stipac

Stranica 2.

DANAS FORUM
JASEN BOKO
Kako Srbija
»Čuva« našu
bastinu

MINISTRICA
LJILJA VOKIĆ
U DALMACIJI

U SPLITU
KOLEGIJ
KRALJICE
JELENE?

Stranica 3.

11

RS 15 BPF 450 120 III 1200
120 1000 120 1000 120 1000
120 1000 120 1000 120 1000

Foto: ĐRAGAN MARIĆ

Specijalci kao sveci: zaštitne kepe su nužne
U POSJETU SPECIJALCIMA HERCEGBOSANSKOGA MUP-a NA GOLIJI

Na minus 28°C

Valentina Ćorića, ministra MUP-a HR Herceg-Bosne, vjetar tri puta oborio — Spas u zemunici specijala — »Da je vrijeme lijepo, odavde bismo vidjeli svaku ulicu u Glamoču!«

Stranice 6. i 7.

FOTO Z. PANDA

EKSPLOZIJA PROBUDILA DUBROVČANE Mina pod automobilom brata Vice Vukojevića

Šteta na »volvu« dubrovačkoga dogradonačelnika ing. Mladena Vukojevića 20 tisuća maraka

Stranica 2.

PROPLAKAO KIPIĆ GOSPE MEĐUGORSKE

Krvave suze navodno se već više dana pojavljuju ispod očiju mramornoga kipiće kupljenog u Medugorju — Kilometarski redovni automobili ispred kuće njegova vlasnika Fabija Gregorija — Biskup Girolamo Grillo vrlo skeptičan i oprezan Stranica 11.

RIJEKA ISTRAŽNI SUDAC ŽUPANIJSKOGA SUDA
O NESVAKIDAŠNOJ PLJAČKI NA AUTOCESTI

DJECI FIKRETA ABDIĆA OTETO 100.000 DEM

Stranica 33.

Američko ljepljivo za pokidanu Bosnu

OSOBNI POGLEDI

Sto se bliži rok više realnog odlaska Unprofora iz Hrvatske i njegovog manje realnog odlaska iz BiH sve je veći pritisak i na Hrvatsku i na antagoniste u BiH. Pritisak je i među kontrahentima (ugovaračima) kontaktnih skupina koji nikako ne žele svoje planove proglašiti mrtvim niti ažurirati njihovo provođenje. Iz tih proturječja nastaju neki radikalni potezi poput prijedloga njemačkog ministra obrane Volkera Rühega koji na Konferenciji o europskoj sigurnosti u Münchenu predlaže novi mandat NATO-a. Budući da je u BiH, zbog izigravanja od bosanskih Srba, izgubio svoj dosadašnji kredibilitet, NATO bi po Rüheu morao dobiti samostalniju ulogu nego što ju je imao do sada, što znači pravo da kazni kršitelje mira, konkretno bosanske Srbe.

Dругim riječima, traži se da NATO postane europski žandar, a pritom se zaboravlja važna činjenica da je on oblikovan da bude kolektivna brana ruskom imperializmu, a ne da se bavi potporom unutarnjoj organizaciji Europe. To je nedavno na sastanku sa šefom bosanske diplomacije Klausom Kinkelom objasnio i generalni sekretar NATO-a Willy Claes, kazavši kako je zaobluda vjerovati da će NATO zamijeniti Unprofor u Hrvatskoj. Claes je naglasio da je Vijeće sigurnosti ono tijelo kojem se podređuje i sam NATO. Dakle, u krajnjoj liniji može se s potpunom sigurnošću ustavoniti da su u posthodnoratovskom svijetu i NATO, ali i OESS ostali instrumenti pet atomske sile, stalnih članica Vijeća sigurnosti. To je opći okvir iz kojeg se teško može izlaziti bez kardinalnih potresa za čitavu međunarodnu političku zajednicu.

NATO

Jasno je da se i unutar tog okvira dogadaju promjene, a njihov dinamizam svatko pokušava iskoristiti za svoje vlastite nacionalne ciljeve i interese. Tako i Njemačko odgovara da nakon što je bila glavna američka uzdanica u eventualnom ratu protiv Rusije, nestankom SSSR-a i padom komunizma poskuša ojačati i nanovo profilirati svoju vojnu moć, naravno također kroz NATO. I Tudman se nade pomoći NATO-a držeći da će tim putem moći računati i na izdaju njemačku vojnu pomoć, pogotovo što Njemačka sva glasine hoće na Balkanu provoditi „američku politiku“, očekujući i da će SAD jednom prakticirati i njemačku balkansku politiku koja je u vrijeme Ottavon Bismarcka djelovala stabilizirajuće. Međutim, takve analogije ipak ne odgovaraju današnjim odnosima snaga, jer ako je u prošlosti stoljeću Turska držala čitavu BiH, Sandžak, Kosovo i Makedoniju, danas pak Srbija drži 70 posto BiH, Sandžak i Kosovo.

Ono što Njemačka u liku Volkera Rühega kao da previda jest da SAD neće bombardirati Srbiju, jer je Srbija američki saveznik i u deblokadi Grčke. Srbija čvrsto drži Kosovo i upravo joj SAD jamči njegovo zadržavanje u granicama Srbije, dok SAD kontroliraju Makedoniju i Albaniju. Stalni susreti američkog ministra obrane William Peryja i hrvatskog ministra obrane Gjorke Šušku ukazuju na pojačani strateški inte-

Piše:
Danko
PLEVNIK

Münchenskom kampanjom za striktnu obnovu BiH društva Amerikanici nastoje vratiti proceduralno povjerenje u zajedničku državu. To će biti put i za Srbe, a ne nikakve sanjarije o odlasku „plavaca“. Ali dok se u zajedničku BiH operativno ne uvjeri Hrvate i Bošnjake, naravno da se neće moći krenuti u uvjerenje bosanskih Srba

res SAD-a, za kontrolu sigurnosti Hrvatske i BiH. To ponekad prelazi granice dogovorene unutar kontaktnih skupina po unilateralna mirovna inicijativa Charlesa Thomasa i tajni pregovori s Radovanom Karadžićem izazivaju neraspoloženje ostalih članova kontaktne skupine.

Embargo

Na sve veći otpor Francuske i Britanije nailazi i stav američkog kongresa o skidajući embargu na naoružanje Bošnjacima. Alain Juppé je zamolio Warrena Christophera da objasni republikansko većini američkog kongresa cijenu jedne takve jednostrane odluke, pa je teško povjerovati da će Amerikanci risikirati razbijanje UN radi BiH. Jer kao što ne može Njemačka iskoracići izvan europskih političkih odnosa snaga, a da odmah ne ugrozi europsku sigurnosnu poredak, ne može to ni SAD iako su najmoćniji politička, vojna i gospodarska sila svijeta, budući da bi dovela u pitanje opstanak upravo onakvog međunarodnog putnika koji ju je učinio i čini primarnim globalnim čimbenikom. Dakle, premda sve zemlje nastoje postati što neovisnijama ili pak povećati ovisnost drugih o sebi, u konačnici se ipak prije ili kasnije mora doći do zida međuovisnosti koji, svakako podjednakno, vrijedi za sve narode svijeta.

Tako i za narode u BiH. Međutim, dosad su sve tri strane u BiH provodile iskreno licemerno politiku traženja kriterija i granica međuovisnosti, čineći „ispod žita“ sve ne bi li se napokon oslobodili drugih dviju strana i postale potpuno neovisne, odnosno međuovisne s matičnim narodom izvan BiH. Na početku je rasprijevanje političkog etnokratizma

imalo funkciju homogenizacije vlastitog narodnog korpusa, a danas se nastavlja s ciljem rastakanja ideje bosanskohercegovačkog društva, još jednog psihološkog rudimenta bosanskohercegovačke države. Stvaranje „Republike srpske“ i „Herceg-Bosne“ nesumnjivo je djelovalo demoralizirajuće i na društvenu vrijednosti Bošnjaka. Trebalо je samo dočekati vrijeme etnokratizma pomiješanog s vjerskim krajnostima i na bošnjačkom dijelu BiH. Nakon poteštevišenacionalne i viševjerske Armije BiH, sada se već radi ili govor o jednonacionalnoj Armiji BiH u kojoj po nekima hodoće sve više našljku na političke komesare nego na vjorne svećenike.

Arbitar

Nastavkom vjersko-etičke homogenizacije svoj područja Bošnjaci-Muslimani sami će dovesti u pitanje ideju multietničkog društva uz pomoć kojeg su dobili placet međunarodne zajednice da očuvaju i multietničku državu. Tko će nakon takvog razvoja situacije vjerovati u obnovu zajedničkog društva s pomoću rata s bosanskim Srbinima, jer će novi rat još više ubrzati socijalnu eroziju BiH. S Hrvatima u BiH situacija je još komplikiranija.

Oni su potpisali bečke i washingtonske sporazume pod pritiskom SAD, vjerujući da će zbor centrifugalnosti novih bosanskih socijalnih poredata doći do raspada BiH kao države. Kada bi se pitalo sve tri strane u BiH, možda bi se one danas mnogo lakše dogovorile o „dislokciji“ BiH nego prije. Međutim, međunarodna zajednica je odučnija nego ikada prije da to ne dopusti. To je pokazao i nedavni presing SAD na hrvatsku i bošnjačku „federalističnu“ stranu u Münchenu u okviru Konferencije o europskoj sigurnosti, koji je uslijedio nekoliko dana nakon što je dr. Franji Tudmanu u Zagrebu uvršten demarš Evropske unije i Zapadnoeuropejske unije zbog stanja u Mostaru i Federaciji BiH. To sugerira na orkestraciju prilaska na Hrvatsku, na koje se više neće moći odgovarati samo novim improvizacijama.

Amerikanci su u München doveli taku ekipu predviđenu blivim američkim veleposlanikom u Njemačkoj Richardom Holbrookom, danas Christophera desna ruka za Europu, trojicom senatora ne bi broj hrvatsku ekipu predviđenu Matom Granićem i bošnjačku ekipu predviđenu Harisom Silajdićem natjerali na istinu. Budući da te dvije strane ni ovoga puta nisu imali „problematickog sastanaka“, kako je izjavio Granić, Amerikanci su osigurali mehanizme da ih, kao što se to dosad dogodalo, nemaju ni poslije sastanka. U tu je svrhu odlučno da se odredi institucija međunarodnog arbitra koji bi rješavao međusobne probleme, osnujući stručne skupine i razrade mehanizmi kontrole implementacije washingtonskih sporazuma. Amerikanci ovakvom striktnom obnovom BiH društva nastoje vratiti proceduralno povjerenje u zajedničku državu. To će biti put i za Srbe, a ne nikakve sanjarije o odlasku „plavaca“ i njihova zamjena

na NATO-om ili Amerikancima. Ali dok se u zajedničku BiH operativno ne uvjeri Hrvate i Bošnjake, naravno da se neće moći krenuti u uvjerenje bosanskih Srba.

SLOBODNA NA LICU MJESTA: U POSJETU SPECIJALCIMA HERCEGBOSANSKOGA MUP-a NA MINUS 28

PREŽIVIO, NAPISAO I SNIMIO: Dragan MARIJANOVIĆ

Meteorološka izvješta vezana uz livanjsko-glamočko područje, poglavito na okoline visove, tjednim su nepovoljna. Snijeg, smetovi i orkanski vjetrovni. Iz žabljike perspektive podnožja ne čini se da je gore baš tako crno. Vidi se samo srebrenat odsjaj sunca od snježnih vrhova Dinare i Velike Golije.

Hrvati su na ova vrha: na Dinari i njezinu gotovo dvije tisuće metara visokome vruhu Veliki Troglav, s lijeve strane Livanjskoga polja, te na Velikoj Goli i njezinu Velikom vrhu, 1894 metra visokoj koji se sastoji nekoliko kilometara

sam to obećanje nekoliko dana strpljivo nosio u „džepu“, stigla je obavijest da se za nekoliko sati, zajedno s ekipom HTV-a, imam povjati na odredenome mjestu.

Uskoro smo se našli u bazi glasovitih nezaustavljivih i neuomoljivih Mijinih specijalaca. Ministar Čorić i njegova oružana i ustljiva patrula pripravili su se kao da se kanimo popeti na vrh Kilimandžara! Bivši uspješni športaš i inženjer strojarstva imao je apsolutno poslovanje spram čudi planine i bio spreman, za razliku od mene, na svaku moguće iznenadjenje. S nama će goće i smjena specijalaca. Njihovi se prethodnici već

Kretka molitva u zemunici: ministar Čorić medu svojim specijalcima

zračne linije nadvija nad Glamočem. Ta su dva vrha, nema više nikakve sumnje, najblistvije pobjede bojovnika HVO-a.

Moj vojno-pregovarački „izvor“ reka mi je nedavno kako je vatreni srpski deneral Ratko Mladić bio zubi ma prigrizao žlicu kada ga je usred rukica, na Palama stigle vijest da su „ustapotišni diojelje njegova 2. krajiskoga korpusa s Male i Velike Golije skroz do istočnih podnožja tih planina, pred seba okolo samoga Glamoča. Razočaran je general još nije svjekno ni na gubitak Dinare, a HVO se već bio „držnuo“ zaposjeti Veliki vrh. Vojsci nesvakolj povlačenju bilo se teško pomiriti s time, pa je Livno tjednim zasipano granatama iz predjela glamočkoga kamenioima, a jedina kota dostojna strategijskoga respektka, koja je ostala u srpskim rukama nakon blistave operacije „Zima“, jest Kujča, u samoj dubini livanjsko-grahovske bojišnici.

Odavno mrznu gore. Teško se probiti do njih, a svrana koju imaju jest ona koju su sami sobom ponjeli kad su posluši u njeda Velike Golije. Toga je dana njihovu bazu u blizini podnožja posjetio i brigadir Josip Černi, zapovjednik Zbornoga područja Tomislav Grada. Kovjek najsvjesniji dopronisa što su ga specijalne postrojbe MUP-a Herceg-Bosne imali na kupreškoj i livanjskoj bojišnici. Taj se tih časnik gotovo glasno obradovao kada je čuo da idemo, unatoč nepovoljnijim uvjetima, do same crte:

Klizanje džipova

— Ne, no gospodine ministre. Imam barem toliko vremena. Idem s vama da osobno podravim momke.

Potom „zicom“ daje kratke zapovijed s svojim suradnicima negdje u stozaru, jer njege taj dan neće biti. Omanja je kolone vojnih i policijskih džipova uskoro zaviljela sve zaledjenom uzbrdicom. Iza svakoga zavoja susretali smo drugo godišnje doba. Susretali smo i minobacačke i topničke bitnice HVO-a. Njihove cijevi miruju otakao je hrvatska strana, potpisala primirje. Kratko fotografiranje s nenadanim gostima i idemo dalje.

Susrećemo i specijalce što se jednoljčnim ritmom penju da zamijene svoje sutorice u snježnom paklu

NA GOLIJI VJETAR I MINISTRE OBARA

U džipovima zaledenom uzbrdici prema vrhu Golije — Kad mećava zamijeni sunce — Ni specijalna vozila ne mogu naprijed — Pješice kroz snijeg i led — Valentina Čorića, ministra MUP-a HR Herceg-Bosne, vjetar tri puta oborio — Nemoćni pred čudima Golije — Spas u zemunici specjalaca — »Da je vrijeme lijepe, odavde bismo vidjeli svaku ulicu u Glamoču!«

Velikoga vrha. Pokraj, na brzu ruku, i pod vatrom srpskih minobacača probijenog puta, susrećemo i radne vodove ljudi što premaju stabla za fortifikacijske utvrde. Ono sunce od prijednove nekako je nestalo.

Najedanput se ispred nas ne vidi više ništa. Vjetar prijeti da će na jednom prijevoju prevrnuti naš džip kao beznačajnu igračku. Vozilo koje je bilo naprijed odjednom počinje kliziti natrag! Vozac je nemoćan, ne može više upravljati njime. Nekoliko tona čelika na kotacima po ledenu plohi Golije ide ravno na nas... tek tada vidjemosmo da i mi idemo unatrag. Mogu misliti u kakvu su panici ovi otraga. Priroda je ovaj put nadvladala tehniku čovjeka te nekoliko protzvoda njegove civilizacije, fino dizajnirane džipove širokih i moćnih kotaka jednostavno nabila jedan na drugoga stotinjak metara ispod. Otelas se i po neka psovacka. Tek tada doznahod je da šutljivi čovjek u našemu džipu-fratar! Bio je u odori, s krunicom na ruci i očenama na usnama: fra Miljenko Stojčić krenuo je pomoliti se s dečkima na

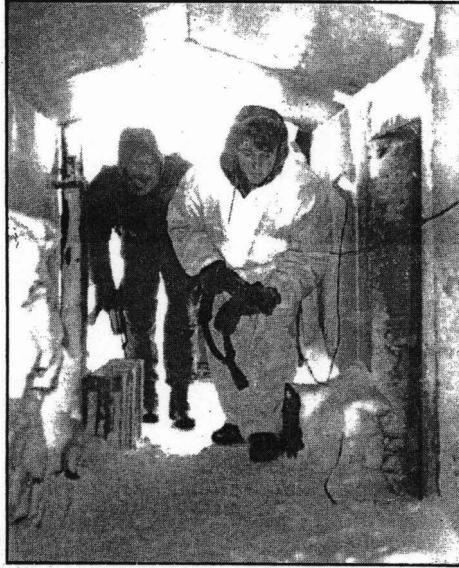
crti. Ni sam nije mogao znati koliko im je molitva onđe doista potrebna.

Kao plastična boca

Svakim se metrom uspona vjetar pojačavao, a naša se kolona sve više razvlačila. Temperatura je pala na 28 stupnjeva ispod nule. Biila je to neponovljiva prigoda za proklinjanje svake pušene cigarete u životu. Ukoklo led i visoki smetovi. Vjetar ih podiže i lijeji na nas. »Dere- 150 na sat. Upali smo u nevideno nevjremje. Ne vidim više nikoga ni ispred ni iza sebe. Vjetroviku uopće ne mogu zakopati, ne osjećam ni prste ni lice. — Jos malo! — kazuje mi sileuta, što me dočekala u snijegu. Uskoro sam joj se našao pod nogama. Vjetar me oborio kroz praznu plastičnu bucu. Čorić me podiže s utjehom: — Nema veze, ja sam već tri puta pao.

— Onda ste jedini ministar kojem je tri puta uspje-

Čuvari Velikoga vrha na minus 28 Celzijevih stupnjeva

Nepokon spas u betonskoj zemunici

moglo dogadati na proljeće ovdje:

— Teško je predvidjeti. Međutim, snaga našega oružja, volja naših bojovnika, koja nas je dovela na ovaj vrh i na druge vrhove učinit će da će i Srbi morati spustiti tenzije. Njihovi su porazi ovdje odveć neizbjegli i oni ih ne mogu prikriti. Uostalom, kod zapovjednika njihovog korpusa, Kelećevića, već osjećam promjenu u ponašanju. Naše je bilo da stvorimo našoj politici bolje startne osnove za pregovore o sudbinu Bosne i mi smo to uspjeli. Njima takoder želimo uspjeh. A mi smo spremljeni boriti se uvijek!

Casnik Ivan Nenadić Nidža zapovjednik je ovezdržane satnje specijalne policije. Predstavlja mi momke koji su tu, drugi su, unatoč bijeloj kataklizmi na svojim položajima. Drez, Olja, Kedžo, Banka, Kiko, Munja, Miki, Kebac, Cake, Coletina, Štembo, Drvo, Tuša, Coja, Bure, Mačak, Čajko, Sici... pravi arsenal neobičnih nadimaka. Momci su odsvuda. Oliver Jakišević je Jajčanin kolega je rat doveo u Mostar medu Mijine momke. Sretan je što je na ovom planini i za to ima razlog:

— Ako danas ovdje mogu stajati ponad Glamoča, možda ću uskoro moći stati i iznad svojega Jajca!

Nelzbježni porazi

Ministar Čorić zahvaljuje dečkima za svu žrtvu koju ovdje podnose za svoj hrvatski rod. Brigadir Černičestica im na izdržljivosti, podješća na putove slave kojima hode ovi neuništivi momci. Bila je to i prigoda da ga priupitam što bi se

name ovdje. Siguran sam da ćemo pobijediti i jednom se negdje susresti i zagrliti!

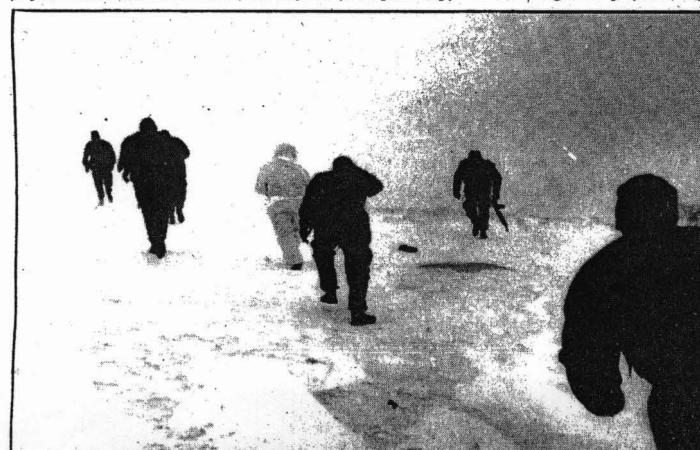
— Kao da si mi pročitao misli — domaći njegov zemljak Marko Topić iz Oštreluke pokraj Orašja. Djelje konzervu i smrznut kruh s vodnikom Draškom Buljanom Dražom iz Suhaće pokraj Livna.

— Moji su momci jedna velika obitelj. Paze jedni na druge. Teško im je pale smrt njihova stuborce prije dva tjedna ovdje. Njegovu je ophodnju presegla srpska »osamdesetčetvorka«. Tuku, prijatelju. Tuku svaki dan. Topovi, minobacači, mitraljezi... Veliki vrh njihova je rakraña. Da je vrijeme kakvo nije, video bi svaku ulicu u Glamoču.

Kuražim se i izlazim s Nidžom napole. Pokušava mi usmjeriti pogled prema položajima ovdje. Ali, ništa ne se vidi. Mjesto na kojem su nalazili samo je osamnaest metara nije od Velikoga Troglavu, ovladali smo i Malom vrhom na Maloj Golji te Malom Privijom. Srbi drže kote ispred: Crni vrh, Debelo brdo, Kamenitu glavu. Popov vrh i Tjesovac. Danas otud nema djelovanja jer »djeluje« nebo. Nitki najludi diverzanti danas ne izlaze van. Dolje, prema Glamoču zaledila se snježna pustinja, zločudna i niješma kao staro hrvatsko niješno glamočko kolo. Cijevi šute dok vjetar »govori«. Željko nas je suludim klijanjem opet vratio sigurnosti podnožju Golije. Predložili smo mu nadimak Fitipaldi.

Noć je već bila progutala

vrh Golije gdje stasava jedna neponovljiva generacija Hrvata. Ukorib samoga sebe zbog tihoga zadovoljstva što sam se uspio izvući odozgo...

Odlazak po zatrpane specijalce u susjednoj zemunici. Treba se probiti kroz orkanski vjetar, koji doseže brzinu od 150 kilometara na sat

Minobacačka bitnica u njedrima Golije. Čorić, Černi i Jelić sa suradnicima i bojovnicima: hrvatske cijevi šute